

N'ALÍ

LA REVISTA DE LA COMARCA DE PONENT

Any I n°1

Abril 1986

SALUTACIO

"Un poble sense medi de comunicació és un poble mut"

Molts són els pobles de Mallorca que tenen el seu medi propi per poder expressar el seu pensar, el seu sentir, el seu viure. La Comarca de Ponent formada per Andratx, S'Arracó, Sant Elm, Port d'Andratx i Camp de Mar ha estat, durant uns anys, orfe de medi de comunicació propi i aquesta manca s'ha fet sentir. Hi ha hagut intents però la realitat és que no han cristallitzat. Avui teniu a les vostres mans el número 1 de "N'ALÍ" fruit de l'esforç d'un petit grup que sent la necessitat de tenir aquest medi de comunicació local i s'ha posat a treballar i ho seguirà fent, amb la col·laboració de tots, perquè cada mes tingueu "N'ALÍ" a les vostres mans.

"N'ALÍ" surt al carrer i espera entrar dins totes les cases, amb la il·lusió de ser portaveu obert a tots, també vol ésser cau de quimeres. "N'ALÍ" neix obert a tots i a tot, d'una manera seriosa, sense absurdes polèmiques que, lluny d'aclarir situacions, divideixen i creen tensions inadmissibles. "N'ALÍ" estarà obert a la crítica, però a la crítica positiva, la que ajuda a construir, i estarà sempre disposat a la col·laboració.

Al irrompre dins l'ambient dels nostres pobles volem que les primeres paraules siguin de salutació. Salutació, en primer lloc, a tots els homes i dones d'aquesta Comarca de Ponent a qui d'una manera molt especial va dirigit el nostre esforç. Salutació que em de fer extensiva a totes les entitats culturals, religioses, civils, deportives... amb qui volem col·laborar per poder arribar a crear un vertader ambient cultural.

Saludam, també, a les escoles, als partits polítics, als "clubs" als sindicats... en definitiva a tots, ja que som concients de lo que deia aquell "slogan": "Entre tots ho farem tot", sí, entre tots ajudarem a la nostra gent a sortir de la "dolça apatia" en que no poques vegades està sumida.

També, des de el nostre primer número, ens volem adherir a dues celebracions que tenen una importància capdal. Per una part tenim la celebració de "L'Any de la Pau". A finals del segle XX sembla mentida i és una vergonya que encara parlem de pau perquè no en tenim per això no ens podem sentir aliens a aquesta manca. Com tampoc podem ésser aliens als esforços que per normalitzar la nostra llengua es fan, des de la primera plana de la nova revista volem proclamar la nostra total adhesió a la tasca meritòria del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana.

"N'ALÍ" vos saluda i espera que cada mes li obrireu les portes de cavostre.

"N'ALÍ"

N'ALÍ

LA REVISTA DE LA COMARCA DE PONENT

Ap, Correus 79 Andratx
Editen:
Coordinadora Parroquial de
Joves d'Andratx.
Centre Cultural de S'Arra
có.

Director: Santiago Cortés
Forteza

Redactor en cap: Gaspar Pu
jol Flexas.

REDACCIÓ

Biel Ensenyat Pujol, Mar-
galida Ferrà Ensenyat, Ga-
briel Jofre Mir, Maria Jo-
sé Clar Roca, Pedro Fle-
xas Flexas, Margalida Sas-
tre Parpal, Bartomeu Bosch
Palmer, Catalina Alemany
Riera, Bernat Bestard Na-
dal, Joana Alemany Mir.

Equip tècnic: Isabel Ense-
nyat Ensenyat, Maria F. Pu-
jol Mulet, Isabel Alemany
Moyà.

Gerent: Vicenç Flexas A-
lemany.

D.L. P.M. 295/1986.

URGÈNCIES

M E T G E S

Dr. Bestard: 23, 24, 28, 29 d'abril
9, 10, 11, 19, 20 de maig
Dr. López Viejo: 25, 26, 27, 30 d'abril
1, 5, 6, 16, 17, 18 maig
Dra. Clar: 2, 3, 4, 7, 8, 12, 13 de maig

Dr. Bernat Bestard i Dra. Maria José Clar
Avd. Juan Carlos I, 1
Teléfon: 671003 (Andratx)

Dr. Jesús Félix López Viejo
Camí San Carlos, 1
Tl. 673066 (Port d'Andratx)

Consultori mèdic d'Andratx
C/ Alemany
Tl. 6721 61

a partir de les 10 hores
Consultori mèdic del Port d'Andratx
Pòsit de pescadors
C/ Isaac Peral
Tl. 672022
a partir de les 9 hores.

Comare: Regina Sastre, Tl. 675767
A.T.S. (Practicant): Ginés Campoy
Tl. 671204

F A R M A C I E S

21 a 27 Far. Mandilego
28 a 4 Far. Bennassar
5 a 11 Far. Mandilego
12 a 18 Far. Bennassar
19 a 25 Far. Mandilego

AMBULANCIES
POLICIA MUNICIPAL
BOMBERS
JUTJATS

Tl. 671462 i 671463

III FIRA NAUTICA - MOSTRA FLOTANT

Dimars, dia 22 d'abril, assistirem a la presentació de la III Fira Nàutica - Mostra Flotant que se celebrarà a Palma durant els dies 8 a 13 d'octubre del 86. Aquesta: BALEARES NAUTICA '86 - MUESTRA FLOTANTE està organitzada per I.F.F.B.A.L i té previst que hi assistésquin 150 expositors de 19 països distints, amb més de 200 marques representades. I se preveu que la visitaran unes 45.000 persones. Sens dubte és una fira molt interessant per promocionar la nostra indústria nàutica.

Baleares
Nautica
III MUESTRA FLOTANTE
Floating boat show

Sol.licitada la inscripció a
l'Associació de Premsa For-
na de Mallorca

Qui era n'Alí ?

Tots els pobles tenen llurs perso-
natges històrics. Andratx, que té una
història poc coneguda, però prou inter-
essant i fascinadora, també conta amb
els seus: l'honorable Rafel de Son Cor-
so, en Pere Seriol, en Bonanat Jovera,
... Un d'ells és n'Alí. Cronològicament
és el primer (el primer que coneixem,
es clar) car la seva gesta tingué lloc
poc abans d'en Jaume I el 1.229.

Bernat Desclot, el cronista del se-
gle XIII, és qui més se'n feu ressò de
la feta de N'Alí. Conta com aquest se-
rraí, mentre les naus catalanes es tro-
baven fondejades al Pantaleu es tirà a
la mar i anà nadant cap a elles. Una ve-
gada en presència del rei en Jaume li
contà noves de l'illa i de les forces
que tenien els musulmans per a defensar-
la. El Monarca, agrait, li prometé re-
compensa.

El fet, tal com el narra l'esmentat cronista és aquests. Ara bé,
les evidents exageracions del serraí quan avalua les tropes defensi-
ves dels àrabs ("quaranta-dos milia homens ben armats", diu) i llur
preparació i eficàcia han fet pensar que podria tractar-se d'una mena
de infiltrat que tengués com objectiu fer creure als cristians que l'
organització militar del walí musulmà era molt més ferma que l'exis-
tent. Les poques o nul·les referències dels altres cronistes catalans
(Ramon Muntaner, Pere IV, Marsili...) ca a n'Alí també ho fan pensar
així. En Joan Bautista Ensenyat (el "pare Joanillo") no dubta en par-
lar de "la perfídia de Alí" quan es refereix a n'aquest episodi. I les
fonts narratives musulmanes són tan escasses que no poden donar cap ti-
pus de llum entorn al tema (per exemple, l'obra d'Al-Mazzumi, el da-
rter cronista àrab que passà per la Mallorca musulmana, pel que fa a
la història de l'illa s'aturà just abans de la invasió catalana).

Tanmateix no és tan important saber si n'Alí fou un maula, això
és, un musulmà que renegà de la seva fe (o, potser també, fos un mos-
sàrab) o si era un musulmà que volia ajudar als seus. Avui en dia la
història ja no es fa a base de bons i dolents, de vencedors i vençuts,
de "moros i cristians". La mateixa consideració mereix tant si adora-
va la fe de mahoma com la de Jesucrist.

El que realment interessa és conèixer i estimar el nostre passat,
un passat on no només es troben catalans i cristians si no que també
hi tenen part el musulmans, els bizantins, els vàndals..., tots aquells
pobles que en més o menys força han deixat la seva empremta a les nos-
tres terres i que tan sovint els anacrònics historiadors mallorquins
varen olvidar, com si abans de 1229 no hi hagués res, o fos el "magma"
col·lectiu. Es veu que llur coneixement històric és difícil, car la
investigació de l'època pre-cristiana es veu molt enfosquida per l'es-
casseja documental i arqueològica (que pel cas d'Andratx és gaire bé
absoluta), però no per això hem d'oblidar un temps tan crucial dins
la història de Mallorca com son precisament els anteriors a la Conques-
ta. El simple nom d'Alí ens evoca aquests passat.

UNA NOVA SINGLADURA

Un poble és un conjunt de cases, un entorn geogràfic, però amb un carnet d'identitat que és la cultura. Per testimoniar la cultura hi ha d'haver un notari, un cronista que recollesqui el sentir del poble. Aquest pintor que amb la tècnica dibuixa les diferents cases però també li dona una vida.

S'Arracó és un poble amb unes festes, unes tradicions, un destí històric. S'Arracó necessita viure. És evident que si no hi hagués hagut qualcú que hagués escrit l'episodi del moro de la Palomera, n'Alí, nadant cap al Pantaleu, no hagués quedat reflectida una de les fetes de la Conquesta de Mallorca pel Rei En Jaume d'Aragó.

Fa uns anys escrivia a una publicació dita l'Andratx "S'Arracó se rà lo que noltros voldrem que sigui". Firmava: Bon Vent. Han passat uns anys, han nades noves il·lusions, tal vegada avui aquesta revista sigui el que la comarca espera. El títol N'Alí pot ser considerat com un representant de la comarca anunciant als aragonesos i catalans el no desembarcar en aquella part de la illa degut al perill. És evident que fer una revista, fer una crònica, expressar damunt un paper fred la calor d'uns pensaments, de les opinions de la nostra gent, requereix un petit sacrifici sobre tot si es vol que la publicació tenguí una contínuïtat. Per noltros, N'ALÍ és una mica aquella "Voz Arraconense" que els nostres padrins publicaven un temps que el poble era vila, un temps en que l'automobil no havia entrat dins S'Arracó, on encara podien sentir la remor del ferrer, i anant a Son Guillem, a Son Nadal... sentien els segadors i segadores cantant mentres feien feina de sol a sol, on aquesta capsa, anomenada televisió, era substituïda per aquells glosadors devora el foc, on el cinema ni la "màquina tragaperas" no existien. El ball de bot era l'element dels diumenges amb aquell grup de guitarristes que, per distreure el poble, feien ballar a les fadrines.

Sense oblidar aquella anada a Cuba, aquells pescadors d'esponja de Batamanor o aquell jovent que de tornada de França venien a passar qual que estiu a Sa Roqueta quan encara no estava invadida pels turistes.

Crec que es pot emprendre la singladura intentant dibuixar el sentit dels nostres paisans. ¡Que tinguem sort!.

BON VENT

¿ EST A A G A R A E N C R I S I S ?

Haciendonos eco de la voz del pueblo podemos afirmar que la agrupación teatral AGARA está atravesando en la actualidad una ligera crisis. Ciertamente que dicha afirmación no es total, pero a ciertos hechos nos remitimos y parten éstos desde el momento que en la actual temporada artística no han llevado a cabo ninguna actuación, cuando generalmente en enero y luego por Pascua realizaban alguna función a la que somos tan amantes los que seguimos su trayectoria.

Al parecer han surgido algunas diferencias entre sus componentes y vamos a tratar en un futuro de estudiar el asunto. Mientras tanto hay que llamar la atención hacia una posible rectificación por parte de sus integrantes, ya que uno por haberlo sido en su juventud conoce las dificultades que a veces se ponen en frente y la diversidad de criterios que también a veces

No obstante el historial de AGARA ha salido siempre indemne y no dudamos que en el futuro se limarán asperezas y que la agrupación volverá por sus fueros: 28 años de historia obligan a ello.

Hay que tener en cuenta que actualmente existe el proyecto de restauración del teatro de "Sa Taulera". Sabemos de buena tinta que el ayuntamiento está realizando sus últimos trámites para dar luz verde al asunto; con su culminación se dará un paso enorme hacia la solución de uno de los problemas que hoy día tiene planteado el grupo, el cual hasta ahora ha ido errante sin un lugar fijo en el que poder llevar a cabo sus ensayos y actividades. Quizás esté ahí la clave de la actual cuestión, por ello hay que intentar dar una solución al momento actual de AGARA y así hacer que su futuro sea más alagueño.

JOFRE

El proper dia 27 a Peguera
 *TROBADA DE DONANTS DE SANG DE
 LA SEGURETAT SOCIAL.

El proper dia 27 d'abril tin
 drà lloc a Peguera una trobada de
 tots els donants de sang dels po
 bles d'aquesta contrada.

La trobada començarà a les 11
 amb una missa a l'Església Parro
 quial de Peguera, seguidament al
 Casal d'aquella localitat es rea
 litzarà l'acte de la trobada on, a
 més dels habituals parlaments, hi
 haurà la imposició de distincions
 a tots aquells donants més antics
 i més constants.

Uns dies abans, concretament
 dia 25 a les 19,30, al Saló parro
 quial se inaugurarà una exposició
 de dibuixos infantils realitzats
 pels nins de les escoles d'aques
 ta zona i que hauran participat
 en el concurs.

La Germandat ha realitzat 18
 visites a Andratx, la primera fou
 el 7 de novembre de 1975 i la da
 rrrera el passat dia 11 d'abril de
 1986. Un total de 487 litres s'han
 tret en aquestes 18 visites. A la
 darrera hi hagué 74 donants, en
 tre ells, 7 de nous i se tragueren
 30 litres.

A S'Arracó hi ha 13 donants,
 hi han fet 3 visites traquent un
 total de 14 litres i 1/2. Actual
 ment els donants d'aquesta locali
 tat fan la donació a Andratx.

44 donants son els que hi ha
 el Port d'Andratx que en 5 visites
 han donat 48 litres.

"N'ALÍ" també hi serà present
 a la Trobada recolçant aquesta al
 truista tasca que realitza la gent
 dels nostres pobles amb la col.la
 boració de la Germandat.

*REUNIO DE CAÇADORS A SANT ELM

El passat dia 16 de març els
 directius del Coto de Caça "Sa Pi
 neta" organitzaren un sopar per a
 tots els socis al THE BAR de Sant
 Elm. Hi assistiren una quarentana
 de caçadors que pogueren canviar
 impressions sobre el que ha donat
 de si aquesta ja acabada tempora
 da de caça que segons els entesos
 no ha estat massa cosa. El cunill
 no arriba a recuperar-se de la mi
 xomatosi, encara que es creia que
 ja estava vençuda; i la ploma no
 ha volat massa i els pobres caça
 dors de lo que parlaren més fou del
 "frare" que duen molts dels dies
 que surten.

En el festiu Pancaritat

*ES POSA LA PRIMERA PEDRA DEL NOU
 TEMPLE DE SANT ELM

Un dia clar i amb una brisa
 suau molt agradable que feu que
 moltes de colles de gent jove di
 gués no al transport i anassin a
 peu, així com pertoca, a Pancari
 tat.

Després de la benedicció de
 la primera pedra del que serà el
 temple de Santa Caterina Tomàs a
 St. Elm, realitzada pels rectors de
 Capdellà, Calvià, Port d'Andratx,
 Andratx i S'Arracó: Mn. Bernat Ho
 mar; Mn. Antoni Alzamora; Mn. Barto
 meu Bosch; Mn. Santiago Cortès i Mn.
 Joan Ensenyat, acte que fou molt
 emotiu i que comptà amb l'assis
 tència de les primeres autoritats
 del nostre municipi, encare que
 amb la presència de no massa gent
 si contam la que hi havia per en
 mig. Pot ser fos degut a que els pro
 grames de la festa sortiren el di
 jous o divendres Sant, i la gent
 no en sabia res i anà, com de cos
 tum, a Sa Torre. Les Bandes de
 Trompetes i Tambors de la Coordi
 nadora Parroquial de Joves d'An
 dratx i la Lira Esporlerense ani
 maren musicalment abans i després
 de la benedicció, desfilant pels
 carrers santemers.

A Sa Torre, en un altar molt
 ben enmurtat tots els capellans
 abans dits celebraren una missa
 molt solemne, el sermó el digué
 Mn. Jaume Capó Villalonga, rector
 d'Orient. Tot seguit hi hagué en
 Guillem Barceló qui mos feu una
 sèria de gloses relatives a la
 jornada històrica -¿Qué no és ver
 que no cada dia es veu posar u
 na primera pedra d'una Església?
 I més tard, enmig d'una gentada,
 creim, mai vista, els qui tenien
 ballera es pogueren esbravar per
 que la Banda d'Esporles no dona
 va abast a tocar boleros. I qui
 no volgué ballar pogué disfrutar
 retrobant-se amb gent que té per
 costum d'any en any pujar a Pan
 caritat amb sempentes i trepitja
 des -tot fa festa-.

S'horabaixa, ja és un altre
 cantet, passetjades, seure a les
 terrasses dels cafès, prendre el
 sol a la platge, jugar a petanca
 o a estirar corda, animats per
 l'Associació de veïns que procu
 que no manqui la festa.

I fins l'any qui ve si Déu vol;

*CURS DE INFORMATICA

Durant el present any s'ha duit a terme un curs de introducció a la informàtica i llenguatge de programació Basic en els locals de la Parròquia de Santa Maria d'Andratx.

Aquest curs fou promogut per l'Acadèmia DEBSA que té la seu central a Ciutat. Hi han assistit alumnes de S'Arracó i Andratx que han conseguit totalment els objectius proposats que fonamentalment eren conseguir manejar i programar un petit o mitjà ordinador tan necessari per desenvolupar moltes activitats professionals en els nostres dies.

*MOLT DE FRED

"Per l'abril aigues mil", això diu el refranyer però per aquí aquest mes segueix la tònica dels altres, sentim parlar de pluges però sols en els altres pobles, lo nostro és el vent i fred. Molts de dies el termòmetre no passava dels 12 graus per lo que molts han tornat treure l'abric i posat llenya a la foganya. Així mateix les quatre gotes caigudes han estat ben bones.

¿I que no és bona una brusca per l'abril?;

*EXCURSIO A MENORCA

Un bon grup d'andritxols el passat dies 15 i 16 de març anaren d'excursió a Menorca visitant en aquests dos dies quasi bé tota l'Illa, de Maó a Ciutadella, el Toro, Binibeca, Na Macaret, Fornell, etc. Tots els racons foren visitats. L'excursió, que fou organitzada per la Parròquia de Santa Maria d'Andratx, fou un èxit. Sols una anècdota: A l'hora de partir se toparen amb la vaga de Iberia... i per això hagueren de passar unes hores més per Maó.

*PASSA LA SETMANA SANTA

Amb molta participació i no manco solemnitat es celebrà a la Parròquia de Santa Maria d'Andratx la Setmana Santa, tots els actes es veren molt concorreguts sobre tot la processó del divendres Sant, la Vetla Pasqual, la Processó de l'Encontrada i l'Ofici de Pasqua. Es de destacar, d'una manera especial, el silenci i la compostura amb que se dugué a terme la processó del Divendres Sant, a la vegada que em d'alabar lo adornats que anaven els "Passos", així com l'altar major que amb les noves làmpares oferia un molt bon aspecte.

*FESTA PAGESA

El proper dia 3 de maig tindrà lloc la 1 Festa Pagesa que organitza la Coordinadora Parroquial de Joves amb el patrocini del Consell Insular de Mallorca.

La festa, que tindrà lloc a l'Avinguda de Son Mas, començarà a les 8 de s'horabaixa i comptarà amb la presència del Excm.Sr.President del Consell Insular de Mallorca acompanyat de distintes personalitats de l'Illa.

Hi haurà una torrada on tots hi son convidats a més l'actuació del grup Música Nostra qui tocarà les melodies de la bella cançó mallorquina on tothom podrà ballar.

Tots els qui vagin vestits de pagès seran obsequiats amb un motiu al·legoric de la festa.

Hi ha que dir que el Sr.Batle del nostre poble ha promés la seva col.laboració perque la festa surti lo més lluida possible.

*EXCURSIO A LA TRAPA

Per dia 1 de Maig la Coordinadora Parroquial de Joves d'Andratx ha organitzat una excursió a peu a la Trapa. Es partirà a les 9 del matí de la Plaça de l'Església.

A l'arribada hi haurà una breu explicació de la història d'aquell Santuari i jocs d'aire lliure per petits i grans.

Tots hi sou convidats.

*CONGRES DE LA LLENGUA CATALANA

Tots els pobles dels Països de parla catalana que tenen coral o banda de música el dia 30 d'abril a les 8 del vespre saludaran el començament del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana amb la interpretació enmig de la Plaça de l'himne oficial del Congrés "Una veu per al mon", com que dissortadament no tenim ni coral ni banda, a les 8 del vespre de dia 30 repicaran les campanes de la nostra Església parroquial.

*UNITAT SANITARIA LOCAL

Segons hem pogut saber, molt prest podrien començar les obres de la futura Unitat Sanitaria Local a l'antigua casa de Ca'n Riera. Les àrdues gestions duites a terme personalment per el Sr.Batle estan a punt de produir el seu fruit. De moment ens hem enterat de que els plans estan ja acabats i prest podrien esser aprovats per lo que les obres d'enderrocament del vell edifici i la construcció del nou edifici dins el mateix estil podria tractar-se de setmanes. L'arquitecta que ha redactat el projecta es tracta del Sr.Bernat Nadal.

Les nostres coses

MAIG al CAMP 7
MAIG PAGÉS

Tres son les feines que ens empenyen aquest mes: sembrar horta lissa, esquitar els fruiters i preparar l'anís d'herbes.

- Les verdures més adients per sembrar ara (encara que comença ser tard) son les bledes, cols, brotons, espinats, raves, carabasses, melon i mongetes, i ja sabeu la dita popular: "Lo que fruita da munt terra s'ha de sembrar en luna creixent i lo que fruita en terrat en minvant".

- Esquitar els fruiters per tenir bona fruita sense cucs. Per fer-ho bé cal tenir en compte tres fases per les quals passa la planta:

* Infladura dels botons o gemes.

* Aparició de les flors.

* Caiguda dels pètals de les flors fins la maduració del fruit.

*.1-Durant la fase primera s'han de començar els tractaments contra els fons (productors de malalties com el mildiu, le cendrada, el rovell, l'abonyegament de les fulles ...) ja que els fungicides son quasi tots unicament preventius, es a dir, si la planta ja mostra la infecció es que els fons ha entrat dins ella i resta fora del camp d'acció d'aquests productes. També convé vigilar l'existència d'orugues o pugons i afegir al mateix brou del fungicida un insecticida i així amb una vegada en sortirem. En cas de que els productes no es puguin mesclar ho posen les etiquetes, si no diven res es que no hi ha problema.

*.2-A la segona fase l'augment de la temperatura i les plujes afavoreixen la proliferació dels fons, cal repetir, dons, una o dues vegades més els tractaments pero ara no més amb fungicide pero no fer mal a les abelles i altres insectes no perjudicials que rondan les flors.

*.3-Finalment quan es veuen els petits fruits, 3 fase, s'han de dur a terme tractaments cada deu o dotze dies amb una mescla de fungicida, insecticida i acaricida. Aquest darrer producte actua contra les arenyates diminutes que viven sobre els brots tendres i cargolen les fulletes aturant aturant el seu creixement. Estarem ben alerta per si apereixen fulles enrollades cobertes a vegades d'un

polsim negre (pugons) o amb una borra cotonosa i menjades (orugues) i sobre tot ens fitxarem amb els pics als fruits que son els llocs on la mosca de la fruita està fent la posta en la qual els fruits madurs estaran cucats. Tot això es pot solucionar amb insecticida adequat.

Dues coses molt importants a no oblidar:

-Llegir amb esment les etiquetes i mirar prim amb les dosis

-Suspendre els tractaments 15 dies abans de la recollida, ja que aquests productes son sovint molt verinosos i fins passat aquest temps mantenen els efectes.

ANIS D'HERBES: Inductablement la més descansada de les tres tasques i de no menys profit.

Aquesta és una bona recepte:

- 1 litre d'anís bo
- 3 grans de café
- 3 cireres madures
- 1 pell de llimona
- 3 brotets d'herba Lluisa
- 3 brotets de moradui
- 3 brotets d'herba Sana
- 3 brotets de romaní

Posar-ho tot dins una botella, tapar bé i deixar reposar un parell de mesos i millor un any per altre.

No penseu mai que prende una copa d'herbes sigui un mal vici, al contrari, és com que posar oli a un llum i si no repasau algunes de les propietats medicinals dels ingredients, algunes de les quals ja eren conegudes en temps dels egipcis:

- Moradui: Tònic i digestiu.

- Herba de vinya: carminativa (manera elegant d'indicar que facilita la sortida de ventositats intestinals, activant el moviment del budell) i bona per la vista.

- Herbe Sana: actua contra els cucs, recordau "Herbe Sana mata el cuc i fa la gana".

- Herbe Lluisa: Tònic-estomacal, sedant, és a dir, activa l'acció de l'estomac i tranquilitza i també carminativa.

-Romaní: Fa davallar la tensió, ajueca l'ànim, enforteix la memòria i és diuretic (Altres voltes una paraula elegant per dir que ajuda a orinar).

Dons ja ho sabeu, més val una copa d'herbes que un tassó de carbonat

II CONGRÉS INTERNACIONAL DE LA LLENGUA CATALANA MCMVIO

FES-TE SOCI
COL.LABORA EN
NORMALITZAR LA
NOSTRA LLENGUA

SANT JORDI I LA LEGENDA

Sant Jordi, el cavaller que cavalca entre el mite i la història, té la seva festivitat coincident amb la celebració de la diada del llibre el proper dia 23 d'abril.

La història d'aquest personatge es dilueix dins la foscor del temps envoltant-lo d'una aurea de misteri que eleva el personatge a la categoria de mite legendari.

Sant Jordi visqué a Roma de l'emperador Diaclesià. Havia nat a Orient. De molt jove ingressà dins l'ejèrcit imperial. Quan esdevingué la persecució, ell es declarà cristià i de res serví el càrrec militar ja que sofrí martiri. Corria l'any 303 de la nostra era.

A l'edat mitjana Sant Jordi fou objecte d'especial veneració, començant així el mite que donaria lloc a la seva llegenda. Aquesta llegenda presenta al Sant com l'alliberador de la donzella, fill de rei, que havia de ser entregada al maligna drac. La entrega de joves una volta a l'any era l'impòst que la maleïta bèstia feia pagar a la població atemorida. Aquell any la sort havia decidit que fos la filla del rei el tribut a pagar. Entre els plors i el desconhort, apareix un cavaller amb vestimenta blanca i vermella cavalcant damunt un cavall blanc com la neu i empenyent una brenga feresta tenguent com a única arma la llança aconsegueix reduir el seu enemic, el drac i salvar la princesa.

Dins aquesta llegenda es troben elements del gran simbolisme del que son portadores les ordres de cavalleria de l'edat mitjana.

Les ordres militars de l'època estan fortament impregnades de l'element cristià encara que, gaire bé, les seves motivacions i finalitats foren moltes i diverses. L'ideal cavalleresc duu als seus depositaris a la noblesa d'esperit i al servei de les armes per tal de preservar en la justícia i la bondat. Ramon Llull en la seva obra "Llibre de l'Ordre de la Cavalleria" dona notícia espínzella de les obligacions de l'ofici de cavaller:

"L'Ofici de Cavaller és la fi e la intenció per la qual fo començat l'Ordre de Cavalleria. On si cavaller no usa de l'ofici de cavalleria, és contrari a

son ordre e a los començaments de Cavalleria...

Ofici de cavaller és mantenir e defendre la sancta fe catòlica...

Ofici de cavaller és mantenir e defendre senyor terrenal...

Per los cavallers déu és-se mantenguda justícia... deu corre a cavall, bornar, llançar a taulat, anar amb armes, torneig, fer taules rodones, argramir, caçar cervols... Cavalleria e ardimient no convenen sens sevese e seny...

Ofici de cavaller és mantenir vidues, orfes, homes despoderats..."
(Llibre de l'Ordre de Cavalleria pag. 47 i sig.)

Aquesta breu ressenya de Ramon Llull ens ha servit per il·lustrar la misticació i revestiment de qualitats que suposen a Sant Jordi.

Les Ordres de Cavalleria, especialment les de la Corona d'Aragó, han tingut sempre predilecció per al Sant com a Patró. A Mallorca recordem la cofradia de nobles que fou abolida pel Decret de Nova Planta de l'any 1715 i que tenia entre els seus símbols els colors de les vestidures de Sant Jordi.

La iconografia del Sant, de la que a Mallorca existeixen dues renombrades representacions: La de Pere Nissart i la de Francesc Comes, sempre el representa amb vestidura blanca i vermella com a símbol de triomf i sacrifici damunt el mal, representat pel drac. ARGUTA

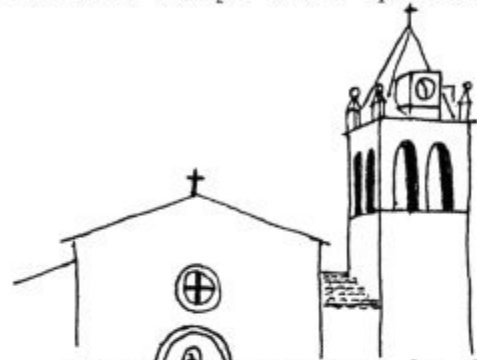
OBRES PARROQUIALS A S'ARRACÓ

Degut a una forta tempesta d'aigua i vent que hi hagué a últims de novembre passat, un troç de referit de façana de la nostra Església havia caigut i quedava un crostaparat molt antiestètic. Es formà una junta de gent del poble per mirar d'arreglar-la i al mateix temps unes quantes coses més que penjaven d'enrera.

Estàrem molt satisfets que la façana estàs llesta el diumenge de Rams. Ha quedada millor que abans, més d'acord amb el caràcter que té l'edifici tot de pedra, perquè s'ha deixat la pedra vista i fetes les juntes. El mateix temps s'ha fet una rentada de cara a la façana de la rectoria i a les persianes, que ja ho havien de mester.

Sabem que la comissió de les obres parroquials no es vol aturar aquí ja que hi ha unes quantes coses per arreglar com són: les portes de l'Església, el rellotge del campanar i l'orgue emperò, és clar, tot això depèn dels doblers que hi hagi que s'han de conseguir gràcies, principalment als donatius que els habitants del nostre poble aporten i unes subvencions que s'han sol·licitades i que potser que amb el temps arribin.

Per dur a terme aquestes realitzacions manquen encara molt del element pecuniari que tots tenim tan gelós emperò que esperam s'arribi a recaudar. Pensem que l'Església a més de ser una cosa de tots i on hi anam, uns més sovint que els altres, és l'únic monument col·lectiu del poble del que poguem presumir i els qui venen o passen pel nostre poble ens jutjaren millor si el veuen cuidat en lloc d'abandonat, i això és tasca de tots.

S'havia arretglat la façana l'any 1947, quan era rector Mn. Joan Ensenyat i en temps de Mn. Gaspar Aguiló s'hi a dosaren les pasteres de pedra on hi ha unes plantes. Hi havia gent que era partidari de llevar-les i deixar les aceres netes, emperò la comissió cregué que no feien tan lleigs i a més són obra d'un mestre marger del poble de "l'amo en Toni Borràs" i és trist haver de tomar una cosa feta a mà i amb amor per un del mateix lloc. Bé creim que és més pràctic pensar que ara tenim la façana arretglada "per saecula saeculorum" ja que les pedres solen ésser eternes. L'únic dubte que ens queda és si es tornarà posar la placa commemorativa del centenari de la parròquia que també calgué i es trencà amb el temporal, tampoc no val la pena fer-ne una polèmica emperò si és possible col·locar-la perquè no?

Si hi ha gent que encara no ho sap es poden fer donatius per les obres a les dues entitats bancàries de S'Arracó.

L A S F I E S T A S L O C A L E S

Un año más nuestro ayuntamiento no ha dado la talla a la hora de elegir nuestras fiestas locales. La elección: Ntra. Sra. del Carmen (16 de julio) y San Agustín (28 agosto) patronos del Puerto y de S'Arracó, respectivamente, sin tener en cuenta el decreto de 30-12-85, publicado en el BOE y las modificaciones pertinentes establecidas por la C.A., de acuerdo con la legislación vigente, dieron como resultado que la Segunda Fiesta de Pascua fuera laborable en nuestra Comarca. Pero como el rectificar es de sabios, el Ayuntamiento tomó una decisión salomónica, confusa, poco divulgada y que dará mucho que hablar, ya que mientras en S'Arracó se sienten satisfechos y alagados por tener la 2a Fiesta de Pascua (desde unos años la Romería del Pancaritat) y a su Patrón como festivos, la decepción y el malestar reina entre los del Puerto que han visto como el día de su Patrona se convertía en laborable.

EL PANCARITAT

Es y ha sido siempre la fiesta del Pancaritat de s'Arracó en San Telmo un día de sana expansión y alegría campestre con aires marinos y de monte, doble dosis medicinal que la salud agradece. La Fiesta de Pancaritat puede ser una de las pocas cosas que quedan de nuestro patrimonio histórico ya que, lamentablemente, muchas otras han desaparecido. Fiesta de Pancaritat, fiesta familiar, fiesta popular, fiesta histórica y arraconense por excelencia. Como la misma palabra indica era el día del pan con caridad en que los más poderosos invitaban con sus manjares a los menos favorecidos por la fortuna. Cuestión de comida, y en cuanto a S'Arracó atañe es el día de consumir las últimas tajadas de coca y greixonera de Pascua.

Vayamos a la fundación de la fiesta. Transcurría la segunda mitad del pasado siglo. S'Arracó, además de la agricultura tradicional, ya tenía buena parte de su mano de obra en la navegación de cabotaje. La pesca en San Telmo era ya abundante, nuestros marinos o muchos de ellos habían alcanzado plaza en los buques correos de América y de Filipinas, también en esta época se inicia la emigración a Cuba, siguiendo luego la de Francia y así con estas economías familiares se empieza a construir el pueblo en el centro que hasta entonces eran sólo casas foráneas esparcidas y diseminadas por toda la geografía arraconense y es cuando empiezan a formarse la Av. San Jurjo, s'Escaleta, Calles del Puerto, Pelayo, General Prim, Molinos, Atajo, Barrio Sa Capella, etc. Pero cuando se empieza el nuevo pueblo había ya construídas las posadas de los predios -possessions- con unos cincuenta años de anterioridad y sin duda alguna para asistir a misa y pasar los domingos y días de fiesta en el pueblo. Debido a la edificación de la Iglesia las casas importantes no dudaron prontamente en construir sus casas en el centro en donde pronto se vería el templo con el pueblo a su alrededor. De estas casas queda poco ya pero hemos conocido las de Son Joan, Son Tió, Son Guillem, Son Castell, Son Nadal, Can Rodella, Son Benet... Debido al auge de S'Arracó en esta época faltaba gente para trabajar y vinieron leñadores, carboneros, pescadores, carpinteros, herreros, albañiles, etc. el pueblo prosperaba y necesitaba operarios, siendo tentador el hecho de que mientras en toda Mallorca el jornal estaba a una peseta en S'Arracó estaba a 1,50 pts.

Concluyamos. En esta segunda mitad del pasado siglo, sin poder precisar el año a S'Arracó le faltaba el Pancaritat y por ello se fundó y aún, gracias a Dios, se conserva, y hacemos votos para que sea imperecedera.

Hay que hacer constar que en un principio los actos solamente eran por la mañana, del miércoles de Pascua, oficio con sermón y baile, luego se regresaba a S'Arracó pues por la tarde se asistía a la Romería del Puerto de Andratx.

Bartolomé Bosch.

GREIXONERES

Un plat dolç molt tradicional d'aquestes festes ja passades de Pasqua és la greixonera. Es fa de la sigüent manera: S'esmicolen ensaimades, coquetes o també bescuit, s'hi afegeix llet, sucre, canyella, ralladures de llimona i ous rebatuts i es posa al forn. Aquesta és la forma tradicional de fer-la al nostre poble i que difereix un poc d'altres llocs de Mallorca on fan bullir els ous amb la llet, la canyella i les ralladures de llimona y això fa que la greixonera sigui més flanosa, emperò aquestes diferències, precisament, son lo que fan que un plat tenguí un toc distint, fins i tot d'un cuiner a l'altre; és lo que deim "el toc personal".

Un altre manera de fer-la és posant-hi avellanes torrades, pelades i moltes. Després hi ha la de brossat, a la qual, en lloc de ensaimades, s'hi posa brossat. La canyella i la llimona són elements que van units a un gran nombre de plats i dels que en tornarem parlar més.

Un temps la gent duia les greixoneres i també les panades, robiols, crespells i altres llepolies pròpies d'aquestes festes als forns del poble i tenc record d'haver vist la sola del forn de llenya de Ca'n Saca, que feia 32 pams de rodó, plé, estibat de greixoneres que es tocaven una amb l'altre i que el forné havia d'esser un mestre amb la pala i tenir mols esment a no tocar-les perque si no s'endinsaven i adieu greixonera, sense parlar de l'enfado de la madona.

L'amo'n Pep Saca hi apuntava el nom a un costat de cada greixonera amb un guix blanc perque qualque vegada si no era sa madona la qui anava a cercar-les era fàcil que les canviassin i no fou mal d'un pic que a qualque

(passa a la p.sigüent)

LUPIAÑEZ, UN ATLETA DE ÉLITE

Creemos que no descubrimos nada si testificamos que el atleta andritxol Antonio Lupiañez ha tocado techo dentro de la élite del atletismo estatal y se codea con los mejores. Su relativa juventud, hay que tener presente que un atleta puede estar en activo hasta cerca de los 35 años y "Lupi" tiene ahora 25, hace que abriguemos esperanzas de pueda llegar a ser uno de los mejores atletas que nunca hayamos podido tener.

Para conseguir esto tendrá que trabajar a fondo en todos los sentidos. Cierto que su actual trabajo no es el más idóneo para un atleta, pero si las promesas se hacen realidad y encuentra un buen director para sus entrenos sus límites futuros pueden ser muy anchos y difíciles de predecir.

Todavía está en nuestra mente, cuando hace una decena de años que con unos compañeros nos dedicábamos a hacer quilómetros para rebajar grasas, se nos presentó una mañana Antonio Lupiañez y nos si podía acompañarnos en nuestra carrerilla matinal. Su físico enclenque no le podía ayudar lo más mínimo, y además hay que añadir que nunca se había calzado unos zapatos idóneos para correr, todo ello nos hizo presumir que no llegaría muy lejos y que sería uno más en la comparsa de amigos, y esto si no se cansaba y lo mandaba todo a rodar. No obstante, tras el primer recorrido que con nosotros realizó nos dejó anonadados, su tiempo era bueno dentro de lo por nosotros conocido, José Borrás -gran deportista andritxol- ya en aquel momento vaticinó que el corredor llegaría lejos. Y si entonces nos sorprendió más lo hizo cuando en su primera carrera seria de competición, la ya tradicional Valldemossa-Palma, en la que consiguió un meritorio segundo puesto después de haber llevado todo el peso de la carrera a lo largo de los diez y ocho quilómetros de recorrido.

Pronto su extraordinaria fuerza causó impacto y los clubes isleños hicieron lo imposible para enrolarlo en sus filas. De la mano de Coll empezó a correr en serio y fue en el Club Mediterráneo con el que ha llegado a lo que actualmente a lo que actualmente es. Con este equipo ha realizado algunas salidas a la península, y así ha corrido en Mataró, Vic, Lasarte, etc.. en donde en todo momento, estuvo y mostró su calidad de gran corredor y así llegó a los campeonatos de España en los que corrió los 10.000 metros, el verano pasado en La Coruña, y allí consiguió una cuarta plaza que satisfizo plenamente a los andritxoles, llenándonos de orgullo al poder ver la carrera por la pequeña pantalla. Pero su consagración fue en Lasarte en donde consiguió la octava plaza corriendo con los mejores de la especialidad, con lo que consiguió plaza en el equipo nacional que hace breves fechas estuvo Neuchatel (Suiza) para la disputa del campeonato mundial de campo a través, allí pagó su novatada y sólo consiguió llegar en el puesto 77 de la clasificación general, pero dicho puesto, visto por los técnicos le augura un gran porvenir para el futuro, le falta corregir las carreras en sus últimos quilómetros, pero en él están depositadas grandes esperanzas.

Antonio Lupiañez ha hecho llegar el nombre de Andratx hasta los más confinados lugares y no dudamos que serán muchos más los triunfos que conseguirá paseando el nombre de nuestro pueblo por toda la geografía, de ahí que se imponga la necesidad de que todos le apoyemos y le apreciemos sin fin y así podrá, con la ayuda de todos, seguir siendo un atleta de élite.

(ve de la página anterior)

casa, estiguent a taula, anàs la verdadera madona acercar-la. La cosa no pasava de ser un petit lapsus que tothom comprenia i que acabava amb rialles o a vegades amb un intercanvi de receptes i amb un "Molts d'anys per a tots".

Avui aquella estampa malhauradament s'ha perdut, ja no es veven les madones dur les greixoneres embolicades amb aquells draps blancs com la neu, avui tothom té forn de butà.

DEPORTS

C.B. ANDRATX DE NUEVO EN COMPETICIÓN

Todavía en la memoria de muchos están aquellas grandes gestas que hace una decena de años lograron aquellas bravas chicas que de la mano de unos enamorados del baloncesto lograron llevar a la más alta cima conocida al Baloncesto Andritxol, ya que el equipo consiguió el título de campeón de Mallorca y el subcampeonato de Baleares tras perder en la final con el San José de Maó.

Pero aquella estructura se vino abajo por el cansancio de quienes estaban al frente del equipo. Ya por entonces se contaba con equipo de junior y juveniles y se preveía que el futuro de baloncesto en Andratx estaba asegurado, pero no, falló la estructura y quizás la negativa de los entonces mandatarios locales, al no ceder el pabellón cubierto para la práctica de este bello deporte.

Esta nueva savia que ha llegado, ha vuelto a hacer renacer este deporte y tras unos primeros contactos en su momento hubo, el C.B. Andratx ha vuelto a la palestra i la atención y el agrado con que ha sido recibido el club ha sobrepasado en mucho las previsiones hechas y auguran al equipo un gran porvenir cara a su futuro, ya que la base actual es firme y con los años, a pesar de que siempre habrá cambios, se puede llegar a un objetivo por el momento imprevisible.

La presidencia de la entidad ha recaído en la persona de Guillermo Covas destacado baloncestista a sus primeros años con el Patronato que en la actualidad es el más destacado baluarte de la entidad. Se ha sabido rodear de personas que ya antaño estuvieron dentro del organigrama de este deporte en Andratx y de otros que con ilusiones nuevas han llegado con ganas de trabajar.

El público ha respondido ya que en todo momento ha animado con su presencia y su aliento a los jugadores, que a pesar de que muchos eran nuevos en este deporte, han sabido corresponder dando momentos de verdadero espectáculo y clasificándose para disputar la fase del "plai off" cosa que hace en estos momentos. Deseamos larga vida a esta nueva singladura.

LA PETANCA EN ALZA

Es, sin lugar a dudas, el deporte que más expansión ha tenido por estos lares en los últimos años y también el que arrastra el mayor número de practicantes, ya que domingo tras domingo, más de un centenar de andritxoles pisan las pistas.

Con más o menos suerte ha terminado este año la liga y tenemos como gran sorpresa el descenso del Andratx de preferente a la categoría inferior, más sorpresa todavía si tenemos en cuenta que el año pasado se proclamó campeón de Baleares, título que ha conseguido dos veces. Pero debido al alto costo de los fichajes, cosa que la directiva no podía mantener, hizo que se formara un equipo más modesto que en la actualidad no ha podido mantener la categoría.

El S'Arracó se ha mantenido fiel a su tradición o sea jugar con jugadores residentes en la localidad que, aunque su clasificación no ha sido muy boyante, al menos han mantenido la categoría y cumplido sus objetivos.

El Pto. Andratx, se hizo con algunos de los jugadores de los que se marcharon del Andratx, pero de nada le ha servido pues no ha conseguido la opción de disputar la final y lo peor es que su futuro resulta a estas alturas una gran incognita.

Al Poniente se le ha llamado el matagigantes, ya que en sus pistas cayeron todos los gallitos, mientras que por el contrario volaron puntos ante los enemigos que se preveían fáciles, por ello al final su clasificación tampoco ha sido muy boyante, aunque dentro de la medida de sus posibilidades.

El At. Andratx no ha conseguido el ascenso que se preveía, pero es quizás, sin duda, el club con más proyección, ya que al conseguir unas pistas propias hacen preveer que su continuo errar ha llegado a su fin y ahora es de esperar que, con paciente entreno, los resultados serán positivos y auparán al club.

Esta es, en resumen la actuación de nuestros clubs en la liga que acaba de terminar, ahora vendrán los campeonatos de Baleares y más tarde los torneos que tanto afloran por toda la Isla, ello podrá servir para que los responsables se den cuenta de las posibilidades de su equipo y puedan planificar la temporada venidera, procurando llevar una buena y acertada política de fichajes, combinando las necesidades deportivas con las posibilidades económicas para así hacer un buen papel en la próxima liga y dejar nuestro pabellón deportivo en el lugar que se merece.

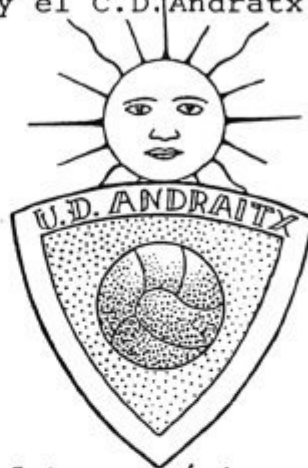
Tiempo ha des de que, de la mano de Pedro Adrover (E.P.D.), el equipo echara a andar. Muchos han sido los avatares con que se ha topado el club en estos años, no obstante hoy por hoy el C.D. Andratx cuenta en el ambiente futbolístico regional.

Mucho se ha hablado estos días de la efemérides sucedida hace unos días en Palma frente al Recreativo la Victoria ya que dicho encuentro era el que hacia número mil de los disputados por el Andratx en partidos oficiales. Es éste un dato para la historia como lo fue la obtención del gol 500 que consiguiera el hoy convertido en corredor maratónico, Juan Porcel Colomar. El gol mil fue conseguido en el Puerto de Pollença por el jugador Antonio Bravo y ya en tercera división Rafa en el partido frente al Murense consiguió el gol mil quinientos y por cierto que en este partido sólo se ganó por 1 a 0.

También hay otras cosas que avalan al C.D. Andratx y que favorecen su marcha como es el que sea propietario del terreno de juego de Sa Plana, cosa que les sucede a muy pocos equipos de Mallorca. Esta donación la hicieron los accionistas después de larga discusión.

Al pasar a ser propiedad del club se empezaron a hacer las obras de remodelación del viejo campo, para lo cual se compraron los terrenos colindantes con la colaboración de mucha gente del pueblo. Ello coincidió con el ascenso del equipo a la tercera división consiguiéndose así el punto más alto que ha vivido la entidad, se rebasó la máxima cifra de socios y el equipo en sus primeros años consiguió meritorios puestos: se llegó a conseguir disputar la copa del Rei en dos ocasiones, pasando a la segunda eliminatoria una de las veces tras eliminar al Sóller en partido de desempate de grato recuerdo y que disputó en Muro con un gol conseguido casi al final por Francisco Cabrera.

Pero a pesar de los esfuerzos los logros no siempre son positivos, por diferentes avatares el equipo descendió causando un gran disgusto a los seguidores. Se pudo volver a conquistar el ascenso pero en un partido de mal recuerdo contra el CADE impidió el retorno a la categoría nacional. Desde entonces la afición ha dado la espalda al club y tienen que realizarse grandes esfuerzos para que la economía no sufra un crack. Por ello con los equilibrios que se han venido haciendo se ha subsistido y no dudamos que

en un futuro próximo el equipo volverá a conquistar la tercera división.

De la mano del nuevo presidente, Gabriel Enseñat Calafell, el equipo obtuvo por dar entrada a los jugadores formados en los equipos base de la entidad, era la forma de reducir gastos, tampoco se ha contado con el apoyo de la afición que no ha sabido corresponder y ayudar a la directiva, lo que ha demostrado es que lo único que le interesa son los triunfos sin contar que para conseguirlos hay que preparar y contar con una buena base. Ahora, ya en el ocaso de la competición y con pocas posibilidades de optar al ascenso se piensa ya en la temporada venidera, para ello se cuenta ya con varios jugadores de juveniles y junto con algún fichaje, haciendo una vez más un esfuerzo económico, se espera conseguir un equipo compacto que pueda aspirar a estar entre los gallitos de la competición.

Hay que destacar que este año se han llevado a cabo unas obras muy necesarias en el campo de fútbol concretamente las nuevas gradas y la nueva iluminación. Obras que han sido posibles gracias a la magnífica colaboración prestado por varios aficionados, sobre todo por la nueva Peña del Bar Ca'l Tio, iluminación que por cierto se inauguró con un partido internacional frente al Jubilee F.C. de Londres, un equipo de una categoría similar al nuestro.

Hay que llevar al club a la categoría que se merece y para ello se necesita la colaboración y el entusiasmo de todos, domingo tras domingo, a la hora de aplaudir y a la hora de aportar nuestra ayuda económica.

HUMOR

ELS BOUS A MI NO'M FAN POR

Si això tornava un bou
quin bescuit que li daria,
com un ca m'hi aferraria
tot disposat a fer-ne brou.
Ja sabia lo que és bo...
ja'l posaria covent
i li daria entenent
que els bous a mi no'm fan por.

Jo por dels bous? cap com aquesta;
és paraula que em fa riure...
si ara vingués un Miura
me serviria de festa.

Amb sos bous no tenc compàs
no les tenc gens de mania;
si en vingués un li faria
filigranes a quintàs.
sense d'ell fer-me gens lluny
el faria passar així;
si no'm volgués investir
li arrambaria aquest puny.

Tenc un puny com un sansó
que en treballar tot son manyes;
li trencaria ses banyes
com qui trencar un aubó.

Amb sos bous no tenc mesura,
i se fer tota costura
sense estar gens retgirat.

M'asseuria davant ell
i sense tirar jo cap planxa
des pel més llarg de sa panxa
m'hen faria jo un pinzell.

Per davant i per darrera
el me veurieu paupar.

Veureu lo que em va passar
fa mig any a s'albufera:

Erem un company i jo
que anavem d'excursió a peu
un diumenge dematí,
i trepitjant carretera
mos trobam a s'Albufera,
veinat de Son Sant Martí.

Per "predios" grana i menuts
miravem els panorames,
i per dar gust a ses cames
reposarem un minut.

Prenguerem de lo més bé
una pedra per butaca
mos traquerem sa petaca
i un xigarro varem fer.

Quan es metxero encenia
per dar foc a n'es "pitillos"
verem un bou des més pillos
cap a noltros que venia.

Es meu company va fugir
igualment que un ca de caça;
però jo, ni una passa;
vaig pujar damunt un pi;

d'alt es pi me vaig fermar
amb tres voltes per ses cames
i mirant davall ses rames
es banyut vaig afinar.

En foraster li vaig dir:
"pasa bitxo mal carado,
otra vez pasa vadello;
no me punxarás sa pello
porque estoy muy enfilado";

El vaig fer batre un poc
i amb sa seva idea loca,
sucava fort a sa soca;
estava encés com un foc.

El meu company me cridava
de ben enfora amagat:
"no siguis tan arriscat;
ai de tu si es cor et fallàs";

Jo enfadat quan el sentia
en aquell cap de tortuga,
en veure jo gent poruga
amb un toc la materia...

Qué és això tanta temor?
que mori d'un pic sa por
no sé com no sou com jo,
que el torei damunt es pi.

A la fi es bou s'en va anar
tot rabiós d'aquella hora
i quan va esser tres quarts enfora
poc a poc vaig devallar.

El meu company vengué a jo
més assustat que un cuc lluent
i em digué: "ets un valent";
ELS BOUS A MI NO'M FAN POR;
jo por dels bous? remilgotes;
me bastaria ben poc
sense tornar blanc ni groc
ses costelles li trec totes.

A n'els bous? los faig penar
per ells jo pés com a plom;
en fin, ja veis jo qui som
en lo que acab de contar.

Quan vaig a ses becerrades
que fan continuament,
veritat me pos content;
en veure tantes porcades...

Quan jo veig aquests toreros
que pareixen "pelacanyes"...
i se fan por de ses banyes,
cridant fort los dic: "panderos"
si no fos perque me pos
sempre es cap damunt de tot
a dins sa plaça amb un bot
baixaria per fer gros,
i tot sol davant el bou
ajonallat quedaria
i sense espasa ni muleta
ni banderilles de foc
en mig des front amb un cop

li donaria s'estreta
sense adob des manescal;
i es públic en general
de capells me taparia;
a saludar sa "prenitència"
aniria amb molt de "salero";
dirien: oh quin torero;
Tots me tendrien tendència
l'orella me donarien
sa coa i es quatre peus...
i es toreros tan me-meus
empagats quedarien.

coixins, patates, botelles,
pels seus caps les tirarien
i a mí a "escombros" me treurien
i jo estaria tot fideus.

Quan a l'aire me durien
cossigoies me farien
per ses cames i...pes peus.
Sa música tocaria
un "flamenco" repertori
per tot arreu gran memori
de diestro jo deixaria.

La causa és que veurien
que ES BOUS A MI NO'M FAN POR
Jo por dels bous? NI DE SES VAQUES;
des toros som es botxí
i es bou que s'enquante amb mi
de sang seva me faig taques.

Si en aquest moment venia
un bou maleit foraster,
lo mateix que un carnicer
jo jur que el despatxaria
- Que és ara lo que he sentit?
Això era un bramul d'un bou...
que estic despert o dormit?
Despert estic, no somii!!!
Enfora tenc ses lleganyes...
no vull morir dins ses banyes...
escapar-me jo confii...

Santa Clara, qué és aixó?
Ai Sant Gil, quin desespero:
me pensave esser torero
i amb sos bramuls m'he fet por.

No me abandoneu, Sant Roc
ni Sant Lluc evangelista;
es "traje" de becerrista
avui mateix li pec foc

Ai bovet; Anava de bromes;
no'm fagis correr ses pomes...
ara ve; Me vol matar;
Es tan gros com un camell
Sant Benet; No hi ha un arbre?
per poder-mi enfilejar.
Si m'envaig me top amb ell,
Santa Paula; quin embull;
Ai bovet, per cert no vull
que tu me fagis sa pell;
Feis-lo fugir Sant Simó;
Engegau-lo Sant Conrat;

Que des susto que m'han dat
he amollat a nes grifó...
Estic remui just un blé;
vesten, bou i no't voré;
Te jur que mai més tendré
altre ensai per matar-te;
des disgust es lleu me cou,
res natural no respira;
torear una cadira
no és torear un bou;
Ai bovet, i que m'espantes;
i jo me creia valentia...
m'has fet dir sa lletania
de tots els Sants i ses Santes.

Oh i que és de trista aquesta
hora;

bovet; No me fagis traus...
que't promet donar-te afaus
d'un quilòmetro d'enfora...

Veten, no fagis més muuuuuuu;
que m'has fet perdre es grampons,
ai bovet, es meus calçons
m'han servit de lloc comú;

Des susto ja faig es trò;
sols no sé on estic,
aplaudiu que me desdic:
ELS BOUS A MI ME FAN POR.

(Monòleg d'es Català-Mallorquí)

UN BON CONSELL

Aquest ha estat sempre el nostre objectiu, edificar un Consell de cada vegada millor per a la nostra illa, a través de les diverses àrees d'actuació.

ÀREA ECONÒMICA

Dóna suport a totes les activitats promocionals del turisme.

Protegir l'entorn a través de campanyes de neteja de platges i altres llocs d'interès turístic.

Impulsa la nostra indústria i el nostre comerç.

Realitza accions de millora de la ramaderia i de l'agricultura.

ACCIÓ SOCIAL I SANITAT

Acompleix una ampla tasca assistencial a través dels seus centres: Hospital General, Hospital Psiquiàtric, Llar de la Infància, Llar de la Joventut, Llar dels Ancians, Patronat Verge de la Salut, Hospital de Nit, Centre de Prevenció de l'Abús de Drogues, Grup d'Educació Sanitària a les Escoles.

Elabora el Mapa de Serveis Socials de Mallorca.

ÀREA DE CULTURA I ESPORT

Les activitats són nombroses: ordenació d'arxius propis i d'altres organismes; realitza una labor important de difusió cultural per mitjà del Teatre Principal i la Biblioteca Artesana, dependents del Consell Insular de Mallorca; impulsa el coneixement i

l'ús de la nostra llengua; fomenta el coneixement i la difusió del folklore; elabora el Pla d'Instal·lacions Esportives en els municipis; fomenta la iniciació i la pràctica de tot tipus de d'esport.

AREA DE COOPERACIÓ I ORDENACIÓ DEL TERRITORI

Elabora el Pla d'Obres i Serveis que permetrà dotar els pobles de la infraestructura bàsica.

Manté la xarxa viària pròpia. El 39% de carreteres de Mallorca depenen del Consell Insular de Mallorca.

Ha creat el servei de Prevenció i Extinció d'Incendis i Salvament.

Un Consell, en definitiva, encaminat a defensar la qualitat de vida dels mallorquins, garantir els millors serveis de tots els ciutadans i difondre la cultura, conservant aquella que ens és pròpia.

**CONSELL INSULAR
DE MALLORCA**